

Ірина Цапушел, студентка

Науковий керівник – Пальшков К.Є., к. політ. н.,
доцент кафедри філософії та соціально-гуманітарних дисциплін
Одеський державний університет внутрішніх справ

ДЕРЖАВОТВОРЧІ ПОГЛЯДИ С. ПЕТЛЮРИ

Найбільш послідовною й непримиренною постаттю в боротьбі з більшовицькою владою доби національно-визвольних змагань 1917–1921 років був державний, політичний і військовий діяч, літератор, публіцист, організатор українських збройних сил, генеральний секретар військових справ УЦР, другий голова Директорії Симон Петлюра.

Для усвідомлення ідейних переконань одного з лідерів національно-визвольних змагань Петлюри варто зважати на їхню еволюцію від захоплення марксистським ученням із його класовою теорією до переходу на національно-державне підґрунтя. Ще 1907 року соціал-демократичний світогляд Петлюри – члена редколегії щотижневої газети Української соціал-демократичної робітничої партії «Слово» – не підлягав сумніву, але вже на початку Першої світової війни був помітний істотний нахил діяча до національно-державної ідеї.

Пік політичної активності Петлюри датований 1918–1919 роками, коли внутрішньо- й зовнішньополітичні обставини, що загрожували новопосталій українській державності, вимагали вже не стільки духовного піднесення, мітингів, декларацій, резолюцій, скільки сильного та відповідального керівництва в умовах воєнного часу.

Як запеклий ворог більшовиків, Петлюра обстоював позицію виразного державника та послідовника самостійності, заперечуючи диктатуру пролетаріату, будь-яку залежність від російського імперіалізму. В істинності своєї лінії Петлюра намагався переконувати багатьох сучасників, утім, часто не знаходив спільної мови з оточенням, зокрема, через усе ще популярну автономно-федеративну ідею.

Усвідомлюючи сутність імперського гноблення українського народу та передбачаючи чергову загрозу від більшовиків, Петлюра, на відміну від багатьох лідерів національного руху, зокрема від Грушевського, Винниченка, наголошував на потребі у власній сильній армії. Петлюра вбачав в існуванні національних збройних сил дієвий засіб для забезпечення державної незалежності, протидії зовнішнім загрозам.

Проводячи державотворчу політику, Петлюра спрямовував свої зусилля на зміцнення й захист української державності. Як активний прибічник самостійності України, діяч був переконаний, що досягнення мети вимагає консолідації всіх політичних сил. Визнаючи найбільшим ворогом України російський більшовизм, Петлюра вважав його загрозою на шляху до існування української нації.

Суспільно-політична та просвітницька діяльність Петлюри репрезентувала основну ідентифікаційну модель українства, побудовану на утвердженні національної самосвідомості й захисті національних інтересів. За переконанням державного діяча, провідна мета національного розвитку повинна бути ґрунтована на інтересах нації та країни, а не на інтересах окремих кланів чи партій. Петлюра дійшов висновку, що здобуття української держави є справою всієї нації, а не окремого класу або партії. Така справа вимагає єдності волі нації, вищості державних інтересів і завдань над партійними.

Петлюрі як видатному політичному діячеві належить концепція державної структури України, що постає як самостійна, соборна, демократична правова республіка. Послідовно обстоюючи принципи республіканської демократії, Петлюра підтримував ідею широкої реалізації самоуправління, поділу влади на три гілки, автономії національних меншин. Державотворчий світогляд Петлюри сприяв утвердженню в Україні легітимної влади,

компетенція якої поширювалася на регулювання й координування всіх сфер суспільного життя.

Список використаних джерел:

1. Верстюк В. Ф. Симон Петлюра: політичний портрет (до 125-річчя від дня народження) / В. Ф. Верстюк // Укр. іст. журн. – 2004. – № 3. – С. 112–126.
2. Гоцуляк В. М. Політична діяльність Симона Петлюри в українському державотворенні : автореф. дис. ... канд. політ. наук : 23.00.01 / В. М. Гоцуляк ; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. – К., 2009. – 19 с.
3. Гоцуляк В. М. Соціально-політичні погляди Симона Петлюри в період революційно-визвольних змагань в Україні / В. М. Гоцуляк // Вісн. СевДТУ. – Сер. : «Політологія». – 2008. – № 91. – С. 74–77.
4. Петлюра С. В. Статті / С. В. Петлюра ; упоряд. та авт. передм. О. Климчук. – К. : Дніпро, 1993. – 341 с.
5. Савченко В. Симон Петлюра / В. Савченко. – К. : Нора-Друк, 2016. – 469 с.
6. Солдатенко В. Винниченко і Петлюра: політичні портрети революційної доби / В. Солдатенко. – К. : Світогляд, 2007. – 621 с.
7. Ярош Я. Петлюра Симон / Я. Ярош // Історія політичної думки : навч. енцикл. слов.-довід. / за заг. ред. Н. М. Хоми ; [В. М. Денисенко, Л. Я. Угрин, Г. В. Шипунов та ін.]. – Львів : Новий Світ-2000, 2014. – С. 526–527.